

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وزارت علوم تحقیقات و فناوری

دانشگاه علوم پایه دامغان

دانشکده ریاضی و علوم کامپیوتر

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته ریاضی محض

پایداری اولام-گاوروتا-راسیاس معادله تابعی اویلر-لاگرانژ متعامد

توسط:

عباس رحمانی

استاد راهنما:

دکتر غلامرضا عباسپور

استاد مشاور:

دکتر عباس فخاری

شهریورماه ۱۳۸۸

تقدیم به

پدر

و

مادر

تقدیر و تشکر

بر خود لازم می‌دانم از زحمات استاد راهنمای ارجمندم آقای دکتر غلامرضا عباسپور که در طول این دوره افتخار بهره‌مندی از محضر ایشان در کسب علم و معرفت را داشتم تقدیر و تشکر ویژه داشته باشم. نیز از تمام اساتیدی که از محضر ایشان کسب علم نمودم بخصوص اساتید ارجمند، آقایان دکتر عباس فخاری، دکتر مرتضی ابطحی، دکتر سیدعلی تقوی و دکتر محسن پرویزی کمال تشکر و قدردانی را دارم.

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۴	۱ پیش نیازها
۴	۱-۱ آنالیز تابعی
۷	۲-۱ معادلات تابعی
۱۲	۲ پایداری اولام معادله تابعی درجه دوم نوع اویلر-لاگرانژ
۱۳	۱-۲ مباحثی از معادله درجه دوم نوع اویلر-لاگرانژ
۱۷	۲-۲ پایداری اولام
۲۳	۳-۲ تعمیم یافته معادله تابعی درجه دوم
۳۰	۳ پایداری اولام-گاوروتا-راسیاس معادله تابعی اویلر-لاگرانژ متعامد
۳۱	۱-۳ پایداری هایرز-اولام-راسیاس معادله تابعی اویلر-لاگرانژ
۳۶	۲-۳ پایداری هایرز-اولام-راسیاس معادله تابعی اویلر-لاگرانژ متعامد
۴۱	۳-۳ پایداری معادله تابعی اویلر-لاگرانژ شامل ضرب و توان نرم
۵۲	۴-۳ پایداری اولام از تعمیم یافته معادله تابعی اویلر-لاگرانژ متعامد
۶۴	۴ پایداری تعمیم یافته معادله تابعی درجه دوم با روش نقطه ثابت
۶۵	۱-۴ جوابهای کلی
۶۸	۲-۴ پایداری اولام-راسیاس

مراجع

۸۷

۹۲

۹۶

۱ واژه‌نامه فارسی - انگلیسی

۲ واژه‌نامه انگلیسی - فارسی

مقدمه

در سال ۱۹۴۰م. اولام^۱ سؤالی در مورد پایداری همیومورفیسم‌ها به صورت زیر مطرح کرد. فرض کنیم G_1 یک گروه و G_2 یک گروه متریک با متر d باشد، برای ϵ داده شده آیا یک $\delta > 0$ موجود است به طوری که اگر برای هر $x, y \in X$ نگاشت $h : G_1 \rightarrow G_2$ در رابطه $d(h(xy), h(x)h(y)) < \delta$ صدق کند، آنگاه همیومورفیسمی مانند $H : G_1 \rightarrow G_2$ با شرط $d(h(x), H(x)) < \epsilon$ برای هر $x \in G_1$ موجود باشد؟

در سال بعد هایرز^۲ در حالت خاص در فضاهای باناخ مسأله را حل کرد. هایرز نشان داد که اگر X, Y فضاهای باناخ با نرم‌های $\|\cdot\|_1$ و $\|\cdot\|_2$ باشند و برای هر $\epsilon \geq 0$ و هر $x, y \in X$ تابع $f : X \rightarrow Y$ در نامساوی

$$\|f(x+y) - f(x) - f(y)\| \leq \epsilon$$

صدق کند، آنگاه برای هر $x \in X$ حد $a(x) = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{f(2^n x)}{2^n}$ موجود است و نامساوی $\|f(x) - a(x)\| \leq \epsilon$ برای هر $x \in X$ برقرار می‌باشد. به علاوه اگر نگاشت $t \mapsto f(tx)$ از \mathbb{R} به Y برای هر x ثابت، پیوسته باشد آنگاه a خطی است.

مسئله هایرز در حالات مختلفی تعمیم داده شد. به ویژه راسیاس^۳ [۲۸] و گاجدا^۴ [۱۱] مسأله هایرز را به صورتهای مختلفی تعمیم دادند.

¹S. M. Ulam

²D. H. Hyers

³Th. M. Rassias

⁴Z. Gajda

در ۲۰۰۴-۱۹۸۲ راسیاس^۵ مسأله اولام را برای توابع مختلفی حل کرد. در سال ۱۹۹۲ راسیاس نگاهت درجه دوم اویلر-لاگرانژ به دو شکل

$$|a_1x_1 + a_2x_2|^2 + |a_1x_1 - a_2x_2|^2 = (a_1^2 + a_2^2)[x_1^2 + x_2^2]$$

و

$$\begin{aligned} m_1m_2|a_1x_1 + a_2x_2|^2 + |m_2a_1x_1 - m_1a_2x_2|^2 \\ = (m_1a_1^2 + m_2a_2^2)(m_1x_1^2 + m_2x_2^2) \end{aligned}$$

را معرفی کرد و مسأله اولام را برای آنها بررسی کرد. در ادامه راسیاس موفق شد معادله تابعی درجه دوم نوع اویلر-لاگرانژ

$$\begin{aligned} Q(m_1a_1x_1 + m_2a_2x_2) + m_1m_2Q(a_2x_1 - a_1x_2) \\ = (m_1a_1^2 + m_2a_2^2)(m_1Q(x_1) + m_2Q(x_2)) \end{aligned}$$

را معرفی و مسأله پایداری اولام را برای آن بررسی کند. لازم به ذکر است کارهای راسیاس در این زمینه هم‌اکنون نیز ادامه دارد.

با توجه به اینکه مسأله پایداری معادلات تابعی کاربردهای زیادی در ریاضیات کاربردی و آنالیز ریاضی دارد، این مسأله به طور گسترده توسط تعداد زیادی از محققان بررسی شده است. با توجه به تأثیرات زیاد راسیاس و هایرز در مورد بررسی مسائل پایداری، نوعی از پایداری معادلات تابعی را که به وسیله راسیاس در سال ۱۹۷۸ در [۲۸] معرفی و اثبات شد، پایداری هایرز-اولام-راسیاس می‌نامند.

در این پایان‌نامه نتایج به دست آمده در مورد پایداری هایرز-اولام-راسیاس را برای معادلات تابعی درجه دوم اویلر-لاگرانژ و نوع جدید معادله تابعی اویلر-لاگرانژ در فضاهای باناخ و متعامد بررسی می‌کنیم و نیز اثباتی از پایداری تعمیم یافته‌ی معادله درجه دوم به روش نقطه ثابت را بیان می‌کنیم.

⁵J. M. Rassias

ابتدا معادله تابعی درجه دوم استاندارد یا کلاسیک را معرفی کرده و به نتایجی از پایداری این معادله تابعی اشاره‌ای خواهیم داشت. تابع درجه دوم $f(x) = cx^2$ در معادله تابعی

$$f(x+y) + f(x-y) = 2f(x) + 2f(y)$$

صدق می‌کند. معادله تابعی مذکور معادله تابعی درجه دوم یا درجه دوم استاندارد یا درجه دوم استاندارد اویلر-لاگرانژ نامیده می‌شود و هر جواب معادله بالا را یک تابع درجه دوم می‌نامیم. اگر بخواهیم به زبانی ساده توصیفی از پایداری ارائه کنیم شاید مطلب زیر ساده‌ترین بیان مفهوم پایداری باشد.

فرض کنیم یک شیء ریاضی در یک خاصیت تقریبی صدق کند. اگر بتوانیم این شیء را با یک شیء که در آن خاصیت صدق کند، تقریب بزنیم گوییم آن شیء پایدار است. این پایان‌نامه شامل ۴ فصل می‌باشد.

فصل اول شامل تعریف و قضایای مقدماتی مورد نیاز در سراسر این پایان‌نامه است. فصل دوم به بررسی پایداری اولام معادله تابعی اویلر-لاگرانژ درجه دوم می‌پردازد همچنین یک نوع تعمیم‌یافته معادله تابعی درجه دوم را معرفی و پایداری هایرز-اولام-راسیاس را برای آن بررسی می‌کنیم.

در فصل سوم که بخش اعظم این پایان‌نامه را شامل می‌شود به بررسی پایداری تعمیم‌یافته هایرز-اولام-راسیاس در فضاهای باناخ برای نوع جدید معادله تابعی اویلر-لاگرانژ، نیز پایداری اولام-گاوروتا-راسیاس و پایداری اولام برای همین معادله تابعی اویلر-لاگرانژ جدید در فضاهای متعامد می‌پردازیم. همچنین به معرفی نوع تعمیم‌یافته‌ای از معادله تابعی درجه دوم پرداخته و پایداری این معادله تابعی را در فضاهای متعامد بررسی می‌کنیم. سرانجام در فصل چهارم به بررسی پایداری نوع خاصی از معادله تابعی درجه دوم با روش نقطه ثابت در مدول باناخ A می‌پردازیم.

لازم به ذکر است منابع پایه و اصلی این پایان‌نامه به ترتیب فصول، مراجع [۱۶]،

[۳۲]، [۳۱]، [۳۰] و [۲۶] می‌باشد.

فصل ۱

پیش نیازها

در این فصل به بیان بعضی از تعاریف و قضایای مقدماتی می‌پردازیم که در سراسر این پایان‌نامه مورد نیاز است. از آوردن بعضی از برهان‌ها صرف‌نظر می‌کنیم ولی برهان چندتایی که جالبتر به نظر می‌آیند را ذکر می‌کنیم. مطالب این فصل برگرفته از مراجع [۱۳]، [۳۳]، [۳۴] و [۳۵] می‌باشد و خواننده می‌تواند برای مشاهده برهان قضایایی که در اینجا ذکر نگردیده است به این مراجع رجوع کند.

۱-۱ آنالیز تابعی

تعریف ۱-۱-۱ فضای برداری. یک فضای برداری روی میدان \mathbb{F} ، مجموعه‌ای است مانند V همراه با عملگرهای جمع $V \times V \rightarrow V$ و ضرب اسکالر $\mathbb{F} \times V \rightarrow V$ که در خواص زیر صدق کند.

$$\text{الف) به ازای هر } \alpha, \beta \in V \quad \alpha + \beta = \beta + \alpha$$

$$\text{ب) به ازای هر } \alpha, \beta, \gamma \in V \text{ و } a, b \in \mathbb{F} \quad (\alpha + \beta) + \gamma = \alpha + (\beta + \gamma)$$

$$(ab)v = a(bv)$$

ج) عنصر $\circ \in V$ وجود دارد به طوری که به ازای هر $\alpha \in V$ داشته باشیم

$$\alpha + \circ = \circ + \alpha = \alpha$$

د) به ازای هر $\alpha \in V$ ، عنصری مانند $\beta \in V$ موجود باشد به طوری که

$$\alpha + (\beta) = \beta + \alpha = \circ$$

و) به ازای هر $\alpha \in V$ ، $1 \cdot \alpha = \alpha$.

ه) به ازای هر $c, d \in \mathbb{F}$ و $\alpha, \beta \in V$ ، $c(\alpha + \beta) = c\alpha + c\beta$ و $(c+d)\alpha = c\alpha + d\alpha$.

تعریف ۲.۱-۱ متر. یک متر روی یک مجموعه مانند X تابعی است مانند

$d: X \times X \rightarrow [0, \infty)$ به طوری که در شرایط زیر صدق کند.

$$x = y \Leftrightarrow d(x, y) = 0 \quad (\text{الف})$$

$$d(x, y) = d(y, x) \quad , x, y \in X \quad (\text{ب})$$

$$d(x, y) \leq d(x, z) + d(z, y) \quad , x, y, z \in X \quad (\text{ج})$$

به عنوان مثال $d: \mathbb{R} \times \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}^+$ که $d(x, y) = |x - y|$ یک متر روی \mathbb{R} می باشد.

تعریف ۳.۱-۱ فضای متریک. اگر X یک مجموعه و d یک متر روی X باشد،

زوج (X, d) را فضای متریک می گوئیم. معمولاً اگر متر d روی X مشخص باشد به

جای (X, d) می نویسیم فضای متری X .

به عنوان مثال $(\mathbb{R}, |\cdot|)$ یک فضای متریک است.

تعریف ۴.۱-۱ دنباله کشی. دنباله $\{x_n\}$ را در فضای متریک (X, d) دنباله کشی

گوئیم هرگاه

$$\forall \epsilon > 0 \quad \exists N \in \mathbb{N} \quad ; \quad \forall m, n > N : d(x_n, x_m) < \epsilon$$

تعریف ۵.۱-۱ فضای متریک کامل. فضای متریک X را متریک کامل گوئیم

هرگاه هر دنباله کشی در آن همگرا باشد.

تعریف ۶.۱-۱ نقطه ثابت. فرض کنیم (X, d) یک فضای متریک باشد و $f : (X, d) \rightarrow (X, d)$ یک تابع باشد. در این صورت نقطه $x_0 \in X$ را یک نقطه ثابت f گوئیم هرگاه $f(x_0) = x_0$.

تعریف ۷.۱-۱ نرم. فرض کنیم A یک فضای برداری روی میدان \mathbb{F} (\mathbb{R} یا \mathbb{C}) باشد. یک نیم نرم روی A یک نگاشت به صورت $\|\cdot\| : A \rightarrow \mathbb{R}$ است به طوری که در شرایط زیر صدق کند؛

$$(1) \quad \|x + y\| \leq \|x\| + \|y\| \quad , x, y \in A$$

$$(2) \quad \|\alpha x\| = |\alpha| \|x\| \quad , \alpha \in \mathbb{F} \text{ و } x \in A$$

$$(3) \quad \|x\| = 0 \Leftrightarrow x = 0$$

تعریف ۸.۱-۱ فضای نرمدار. فضای برداری X را فضای نرمدار گوئیم هرگاه مجهز به نرم شود.

تعریف ۹.۱-۱ فضای باناخ. فضای نرمدار X را فضای باناخ گوئیم هرگاه هر دنباله کشی در X همگرا باشد.

تعریف ۱۰.۱-۱ جبر. یک جبر روی میدان \mathbb{F} ، یک فضای برداری مانند A همراه با نگاشت

$$\begin{cases} A \times A \rightarrow A \\ (x, y) \mapsto xy \end{cases}$$

می باشد، به طوری که برای هر $x, y, z \in A$ و هر $\alpha \in \mathbb{F}$ در خواص زیر صدق کند؛

$$(1) \quad x(yz) = (xy)z$$

$$(2) \quad (x + y)z = xz + yz, \quad x(y + z) = xy + xz$$

$$(3) \quad x(\alpha y) = (\alpha x)y = \alpha(xy)$$

تعریف ۱۱.۱-۱ نرم جبری. فرض کنیم A یک جبر روی میدان \mathbb{F} باشد. یک نرم جبری روی فضای برداری A ، نرمی است به طوری که برای هر $x, y \in A$ داشته باشیم

$$\|xy\| \leq \|x\| \|y\|$$

تعریف ۱-۱۲.۱ جبر نرم‌مدار. هر جبر A که مجهز به نرم جبری باشد، یک جبر نرم‌مدار نامیده می‌شود.

تعریف ۱-۱۳.۱ یک جبر نرم‌مدار کامل جبر باناخ نامیده می‌شود.

تعریف ۱-۱۴.۱ جبر باناخ یک‌مدار. فرض کنیم A یک جبر باناخ شامل عنصر همانی e با $\|e\| = 1$ باشد. در این صورت A یک جبر باناخ یک‌مدار نامیده می‌شود.

تعریف ۱-۱۵.۱ عنصر وارون پذیر. فرض کنیم A یک جبر باناخ یک‌مدار باشد. عنصر $x \in A$ وارون‌پذیر نامیده می‌شود هرگاه عنصر $y \in A$ موجود باشد به طوری که

$$xy = yx = e$$

تعریف ۱-۱۶.۱ A -مدول چپ باناخ. فرض کنیم A یک جبر باناخ و X یک فضای باناخ باشد. در این صورت X ، یک A -مدول چپ باناخ نامیده می‌شود هرگاه نگاهت

$$\begin{cases} A \times X \rightarrow X \\ (a, x) \mapsto ax \end{cases}$$

موجود باشد به طوری که شرایط زیر برقرار باشند؛

$$(1) \quad (ab)x = a(bx) \quad \text{برای هر } a, b \in A \text{ و هر } x \in X$$

$$(2) \quad a(x + y) = ax + ay \quad \text{برای هر } a \in A \text{ و هر } x, y \in X$$

$$(3) \quad (a + b)x = ax + bx \quad \text{برای هر } a, b \in A \text{ و هر } x \in X$$

(۴) عنصری مانند $k \in \mathbb{R}$ موجود باشد که برای هر $a \in A$ و هر $x \in X$

$$\|ax\| \leq k\|a\|\|x\|$$

۱-۲ معادلات تابعی

تعریف ۱-۲.۱ نگاهت جمعی. فرض کنیم X, Y فضاهای برداری باشند.

نگاشت $f : X \rightarrow Y$ را جمعی گوئیم هرگاه به ازای هر $x, y \in X$ داشته باشیم

$$f(x + y) = f(x) + f(y)$$

تعریف ۲.۲-۱ نگاشت دو جمعی. فرض کنیم X, Y, Z فضاهای برداری باشند. نگاشت $f : X \times Y \rightarrow Z$ را دو جمعی گوئیم هرگاه به ازای هر $x, y \in X$ و $z, w \in Y$

$$f(x + y, z) = f(x, z) + f(y, z) \quad (\text{الف})$$

$$f(x, z + w) = f(x, z) + f(x, w) \quad (\text{ب})$$

به عبارت دیگر f هم نسبت به متغیر اول و هم نسبت به متغیر دوم جمعی باشد.

تعریف ۳.۲-۱ تابع متقارن. فرض کنیم X, Y فضاهای برداری باشند. تابع $f : X \times X \rightarrow Y$ را متقارن گوئیم هرگاه برای هر $x, y \in X$ ، $f(x, y) = f(y, x)$.

تعریف ۴.۲-۱ تابع درجه دوم. فرض کنیم X و Y فضاهای برداری باشند. تابع $f : X \rightarrow Y$ را درجه دوم گوئیم هرگاه به ازای هر $x, y \in X$ در معادله تابعی درجه دوم $f(x + y) + f(x - y) = 2f(x) + 2f(y)$ صدق کند.

تعریف ۵.۲-۱ تابع $f : X \rightarrow Y$ را به طور گویا همگن گوئیم هرگاه به ازای هر $x \in X$

$$f(rx) = rf(x) \quad (r \in \mathbb{Q})$$

که \mathbb{Q} ، مجموعه اعداد گویا می باشد. همین طور f را به طور گویا همگن از درجه دوم (\mathbb{Q} -درجه دوم) گوئیم اگر به ازای هر $x \in X$

$$f(rx) = r^2 f(x) \quad (r \in \mathbb{Q})$$

قضیه ۶.۲-۱ هر تابع جمعی f به طور گویا همگن است.

برهان. برای مشاهده برهان به مرجع [۳۵] صفحه ۷ مراجعه کنید. □

قضیه ۷.۲-۱ هر تابع درجه دوم به طور گویا همگن از درجه دوم است.

برهان. مرجع [۳۵] صفحه ۱۱۴. □

لم ۱-۸.۲ فرض کنیم X و Y دو فضای برداری حقیقی باشند. در این صورت تابع $f : X \rightarrow Y$ درجه دوم است اگر و فقط اگر تابع دوجمعی و متقارن

$B : X \times X \rightarrow Y$ وجود داشته باشد به طوری که

$$f(x) = B(x, x)$$

برهان. فرض کنید $f(x) = B(x, x)$. در این صورت

$$\begin{aligned} f(x+y) + f(x-y) &= B(x+y, x+y) + B(x-y, x-y) \\ &= B(x, x+y) + B(y, x+y) + B(x, x-y) \\ &\quad + B(y, x-y) \\ &= B(x, x) + B(x, y) + B(y, x) + B(y, y) \\ &\quad + B(x, x) - B(x, y) - B(y, x) + B(y, y) \\ &= 2B(x, x) + 2B(y, y) \\ &= 2f(x) + 2f(y) \end{aligned}$$

بنابراین f درجه دوم است.

حال فرض کنید $f : X \rightarrow Y$ تابع درجه دوم باشد و $B : X \times X \rightarrow Y$ را به

صورت زیر تعریف می‌کنیم

$$B(x, y) = \frac{1}{4}[f(x+y) - f(x-y)] \quad x, y \in X \quad (1.1)$$

در معادله تابعی

$$f(x+y) + f(x-y) = 2f(x) + 2f(y) \quad (2.1)$$

قرار می‌دهیم $y = 0$ ؛ بنابراین $f(0) = 0$. اگر قرار دهیم $x = y$ آنگاه

$$f(2x) = 4f(x) \quad (3.1)$$

بنابراین

$$B(x, x) = \frac{1}{4}[f(2x) - f(0)] = \frac{1}{4}[4f(x)]$$

با تعویض x با y در (۱.۱)، داریم

$$f(x+y) + f(y-x) = 2f(y) + 2f(x)$$

مقایسه این معادله با (۱.۱)، نتیجه می‌دهد

$$f(x-y) = f(y-x)$$

بنابراین f تابع زوج است. بنابراین داریم

$$B(x, y) = \frac{1}{4}[f(x+y) - f(x-y)] = \frac{1}{4}[f(y+x) - f(y-x)] = B(y, x)$$

به علاوه،

$$\begin{aligned} B(-x, y) &= \frac{1}{4}[f(-x+y) - f(-x-y)] = \frac{1}{4}[f(x-y) - f(x+y)] \\ &= -\frac{1}{4}[f(x+y) - f(x-y)] \\ &= -B(x, y) \end{aligned}$$

بنابراین B نسبت به متغیر اول فرد است. به طور مشابه می‌توان نشان داد که B نسبت به متغیر دوم نیز فرد است.

حال نشان می‌دهیم B نسبت به متغیر اول جمعی است. داریم

$$\begin{aligned} 4[B(x+y, z) + B(x-y, z)] &= f(x+y+z) + f(x-y+z) - f(x+y-z) \\ &\quad - f(x-y-z) \\ &= 2f(x+z) + 2f(y) - 2f(x-z) - 2f(y) \\ &= 2f(x+z) - 2f(x-z) = 4B(x, z) \end{aligned}$$

بنابراین برای هر $x, z \in X$ نشان دادیم

$$B(x + y, z) + B(x - y, z) = 2B(x, z) \quad (۴.۱)$$

با تعویض x و y داریم

$$B(y + x, z) + B(y - x, z) = 2B(y, z) \quad (۵.۱)$$

با تفریق (۴.۱) از (۵.۱) داریم

$$B(x - y, z) - B(y - x, z) = 2B(x, z) - 2B(y, z) \quad (۶.۱)$$

چون B نسبت به هر متغیر فرد است از (۶.۱) نتیجه می‌شود

$$B(x - y, z) = B(x, z) - B(y, z)$$

حال y را جایگزین $-y$ می‌کنیم و با توجه به اینکه B نسبت به متغیر اول فرد است داریم

$$B(x + y, z) = B(x, z) + B(y, z)$$

بنابراین $B : X \times X \rightarrow Y$ نسبت به متغیر اول جمعی است. چون B متقارن است لذا

B نسبت به متغیر دوم نیز جمعی است. لذا B تابع دوجمعی است. \square

فصل ۲

پایداری اولامِ معادله تابعی درجهٔ دوم نوع اویلر-لاگرانژ

در این فصل ما معادله تابعی درجه دوم نوع اویلر-لاگرانژ

$$\begin{aligned} & Q(m_1 a_1 x_1 + m_2 a_2 x_2) + m_1 m_2 Q(a_2 x_1 - a_1 x_2) \\ &= (m_1 a_1^2 + m_2 a_2^2)[m_1 Q(x_1) + m_2 Q(x_2)] \end{aligned} \quad (1.2)$$

را معرفی کرده و سپس بعد از بیان مقدمات مورد نیاز، به بررسی پایداری اولام برای این معادله تابعی می‌پردازیم. به زبان ساده هدف از بخش اعظم این فصل تقریب یک تابع تقریباً درجهٔ دوم نوع اویلر-لاگرانژ $f : X \rightarrow Y$ با تابع درجهٔ دوم نوع اویلر-لاگرانژ $Q : X \rightarrow Y$ می‌باشد.

این فصل شامل سه بخش است. در بخش اول ابتدا مباحثی از معادله اویلر-لاگرانژ (۱.۲) را ارائه می‌کنیم و در بخش دوم پایداری اولام برای این معادله تابعی را همراه با برهان بیان می‌کنیم. در بخش سوم نیز یک معادله تابعی درجه دوم جدیدی را معرفی و پایداری اولام-هایرز-راسیاس و اولام-گاوروتا-راسیاس را برای این معادله تابعی بررسی می‌کنیم. یادآوری می‌کنیم مطالب مربوط به بخش یک و دو این فصل

از مرجع [۲۶] برداشت شده است.

مقصود از یک تابع تقریباً درجه دوم نوع اویلر-لاگرانژ تابع $f : X \rightarrow Y$ است که برای یک ثابت $c \geq 0$ و زوج (a_1, a_2) از اعداد حقیقی و (m_1, m_2) از اعداد مثبت در نامساوی

$$\begin{aligned} & \|f(m_1 a_1 x_1 + m_2 a_2 x_2) + m_1 m_2 f(a_2 x_1 - a_1 x_2) \\ & - (m_1 a_1^2 + m_2 a_2^2)[m_1 f(x_1) + m_2 f(x_2)]\| \\ & \leq c \end{aligned} \quad (2.2)$$

برای هر $x_1, x_2 \in X$ صدق می‌کند. در ادامه مطالب منظور از m عدد حقیقی است که به صورت $m = \frac{m_1 + m_2}{m_1 m_2 + 1} (m_1 a_1^2 + m_2 a_2^2)$ تعریف می‌شود.

۱-۲ مباحثی از معادله درجه دوم نوع اویلر-لاگرانژ

تعریف ۱.۱-۲ تابع درجه دوم $Q : X \rightarrow Y$ ، اویلر-لاگرانژ نامیده می‌شود هرگاه برای هر $(x_1, x_2) \in X^2$ در معادله (۱.۲) صدق کند.

در معادله (۱.۲) اگر $x_1 = x_2 = 0$ و $m \neq 1$ به دست می‌آید

$$Q(0) = 0 \quad (3.2)$$

مشابه‌اً از (۲.۲) داریم $\|f(0)\| \leq c$ یا $(m_1 m_2 + 1)|1 - m|$

$$\|f(0)\| \leq \frac{c}{(m_1 m_2 + 1)|1 - m|} = \frac{c}{m_1 m_2 + 1} \times \begin{cases} \frac{1}{m-1} & , m > 1 \\ \frac{1}{1-m} & , 0 < m < 1 \end{cases} \quad (4.2)$$

نمادگذاری:

$$\bar{Q}(x) = m_0 \times \begin{cases} \frac{m_1 Q(\frac{a_1}{m_0} x) + m_2 Q(\frac{a_2}{m_0} x)}{m} & , m > 1 \\ m[m_1 Q(\frac{b_1}{m_0} x) + m_2 Q(\frac{b_2}{m_0} x)] & , 0 < m < 1 \end{cases} \quad (5.2)$$

که $b_i = \frac{a_i}{m}$ ($i = 1, 2$) و $m_0 = \frac{(1+m_1m_2)}{m_1+m_2}$. همچنین برای هر $x \in X$ قرار می‌دهیم

$$\bar{Q}(x) = \frac{1}{m_0 m_1} \times \begin{cases} \frac{Q(m_1 a_1 x) + m_1 m_2 Q(a_2 x)}{m} & , m > 1 \\ m[Q(m_1 b_1 x) + m_1 m_2 Q(b_2 x)] & , 0 < m < 1 \end{cases} \quad (6.2)$$

تعریف ۲-۱.۲ فرض کنید X و Y فضاهای خطی حقیقی باشند و $m > 1$. در

این صورت معادله

$$\begin{aligned} F^a(Q) &= Q(m_1 a_1 x) + m_1 m_2 Q(a_2 x) \\ &\quad - m_0 m_1 [m_1 Q(\frac{a_1}{m_0} x) + m_2 Q(\frac{a_2}{m_0} x)] = 0 \end{aligned} \quad (7.2)$$

معادله تابعی بنیادی نوع اول نامیده می‌شود؛ که به صورت زیر با \bar{Q} و \bar{Q} رابطه دارد.

$$m_0 m_1 m [\bar{Q}(x) - \bar{Q}(x)] = F^a(Q) = 0 \quad (8.2)$$

توجه کنید که اگر X و Y فضاهای خطی نرم‌دار حقیقی باشند و $m > 1$ در این صورت،

$$\|F^a(f)\| \leq \epsilon_1 \quad (9.2)$$

که $\epsilon_1 \geq 0$ (مستقل از $x_1, x_2 \in X$) می‌باشد و نامساوی (۷.۲) به صورت زیر با \bar{f} و \bar{f} رابطه خواهد داشت.

$$m_0 m_1 m \|\bar{f}(x) - \bar{f}(x)\| = \|F^a(f)\| \leq \epsilon_1, \quad m > 1 \quad (10.2)$$

تعریف ۳-۱.۲ فرض کنید X و Y فضاهای خطی حقیقی باشند و

$0 < m < 1$ و ($i = 1, 2$) $b_i = \frac{a_i}{m}$ در این صورت

$$\begin{aligned} F^b(Q) &= Q(m_1 b_1 x) + m_1 m_2 Q(b_2 x) - m_0 m_1 [m_1 Q(\frac{b_1}{m_0} x) + m_2 Q(\frac{b_2}{m_0} x)] \\ &= 0 \end{aligned} \quad (11.2)$$